

Parlementaire geschiedenis	Hardheidsclausule beslagvrije voet (art. 475fa Rv)
Per 1 januari 2021	

Wettekst:¹

J

Na artikel 475f wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 475fa

Indien de toepassing van de artikelen 475da tot en met 475e leidt tot een kennelijk onevenredige hardheid als gevolg van een omstandigheid waarmee geen rekening is gehouden bij de vaststelling van de beslagvrije voet, kan de kantonrechter op verzoek van de geëxecuteerde de beslagvrije voet voor een door hem te bepalen termijn verhogen.

Besluit tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding:²

De Wet vereenvoudiging beslagvrije voet, met uitzondering van de tweede volzin van het met in artikel I, onderdeel D, opgenomen nieuwe tweede lid, artikel XXIXA van de Verzamelwet SZW 2018, de artikelen XIII, onderdelen B, C, E, F, G, H, I, J en K, en XVIIIIC van de Verzamelwet SZW 2020 en het Besluit beslagvrije voet treden in werking met ingang van 1 januari 2021.

NOTA VAN TOELICHTING

Dit besluit regelt dat de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Stb. 2017, 110), artikel XXIXA van de Verzamelwet SZW 2018, artikelen XIII, onderdelen B, C, E, F, G, H, I, J en K, en XVIIIIC van de Verzamelwet SZW 2020 en het Besluit beslagvrije voet op 1 januari 2021 in werking treden. Artikel XIII, onderdelen A en D, van de Verzamelwet SZW 2020 zijn reeds in werking getreden. Artikel XXIXA van de Verzamelwet SZW 2018 en artikelen XIII, onderdelen B, C, E, F, G, H, I, J en K, XVIIIIC van de Verzamelwet SZW 2020 wijzigen het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zoals dat komt te luiden nadat de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet in werking is getreden. Voor de volgorde van inwerkingtreding is de datum van vaststelling van de regeling bepalend.

¹ [Stb. 2017, 110](#), gewijzigd in [Stb. 2019, 483](#).

² [Stb. 2020, 499](#)

Memorie van toelichting³

(...)

Bovendien biedt het op bepaalde onderdelen ook meer mogelijkheden om maatwerk te leveren ten opzichte van de huidige berekening. Meer specifiek kan in dit kader gewezen worden op:

(...)

c) een hardheidsclausule

De schuldenaar kan een beroep doen op een hardheidsclausule indien onverkorte toepassing van de regelgeving tot een kennelijk onevenredige hardheid leidt als gevolg van een omstandigheid waarmee geen rekening is gehouden bij de vaststelling van de beslagvrije voet. Gedacht kan worden aan uitzonderlijke noodzakelijke extra kosten, welke de schuldenaar niet op andere wijze vergoed kan krijgen. Het beroep op de hardheidsclausule zal vanuit deze optiek beperkt zijn tot zeer uitzonderlijke, individuele situaties. Een hardheidsclausule is niet bedoeld als standaardcompensatie voor groepen mensen die niet uitkomen met de voor hen geldende beslagvrije voet. Idee is dat de kantonrechter – zo zich een situatie voordoet die onder de hardheidsclausule valt – benoemt met welk bedrag de beslagvrije voet voor een door hem te bepalen periode dient te worden verhoogd. De door de kantonrechter aangegeven verhoging dient vervolgens door de deurwaarder meegenomen te worden bij de (eventuele her)berekening van de beslagvrije voet.

Doordat een enkele deurwaarder aanspreekbaar is voor de berekening en vaststelling van de beslagvrije voet, wordt geborgd dat eenmaal geboden maatwerk, niet door een later beslag teloor gaat.

(...)

Artikelsgewijze toelichting

(...)

Onderdeel J (artikel 475fa)

In dit nieuwe artikel is een hardheidsclausule opgenomen. Nu de nieuwe systematiek grofmaziger is dan de oude systematiek, kan de op basis van artikel 475da en 475db vastgestelde beslagvrije voet van dien aard zijn dat een schuldenaar die te maken heeft met uitzonderlijk hoge noodzakelijke en niet (deels) via andere wegen te verlagen kosten onder het bestaansminimum komt. In dat geval getuigt het onverkort vasthouden aan de beslagvrije voet van een kennelijk onevenredige hardheid en kan de rechter besluiten de beslagvrije te verhogen voor een door hem te bepalen termijn. Het is aan de kantonrechter om te bepalen met welk bedrag de beslagvrije voet in verband met de beschreven kosten tijdelijk verhoogd dient te worden. Voor de (coördinerende) deurwaarder geldt dat hij gedurende de vastgestelde termijn gehouden is de beslagvrije voet met het door de rechter vastgestelde bedrag te verhogen en er dus ook bij eventuele tussentijdse hernieuwde vaststelling rekening mee te houden. Zie voor een nadere toelichting van de hardheidsclausule paragraaf 3.3 van het algemeen deel van de toelichting.

(...)

³ [Kamerstukken II 2016-2017, 34628, nr. 3.](#)

Nota naar aanleiding van het verslag:⁴

(...)

4.4. Ruimte voor maatwerk

De leden van de fractie van de VVD vragen wanneer een situatie onder de hardheidsclausule zich kan voordoen. Wanneer kan sprake zijn van een zeer uitzonderlijke, individuele situatie.

Een beroep op de hardheidsclausule is geen standaardcompensatie voor mensen die niet uitkomen met de voor hen geldende beslagvrije voet. Van mensen wordt verwacht dat zij hun uitgaven in overeenstemming brengen met hun gewijzigde financiële situatie. Ook als dit de nodige inspanningen en moeite vraagt. In de praktijk is het voorstelbaar dat een schuldenaar zodanige uitzonderlijke, onvermijdbare kosten heeft, die hij niet op andere wijze vergoed kan krijgen. Daarbij is vooral gedacht aan zeer bijzondere of omvangrijke zorgkosten. In de consultatieronde is expliciet gevraagd naar omstandigheden waarop de hardheidsclausule zou moeten zien. Dat heeft niet tot reacties geleid.

Zowel de leden van de fractie van de VVD als van de fractie van de PvdA hebben vragen met betrekking tot de ophoging van de beslagvrije voet bij hoge woonlasten voor een periode van maximaal zes maanden.

(...)

Op de vraag van de leden van de fractie van de VVD of na afloop van zes maanden met succes een beroep zou kunnen worden gedaan op de hardheidsclausule, is het antwoord in principe ontkennend. De hardheidsclausule is bedoeld voor niet binnen de wettelijke regeling verdisconteerde omstandigheden die bij onverkorte handhaving van de wettelijke regeling zouden leiden tot een situatie van kennelijke onevenredige hardheid voor de schuldenaar. Nu de wetgever een regeling heeft getroffen voor de woonlasten, gaat het hier in beginsel niet om een situatie waar de wetgever geen rekening mee heeft gehouden. De regering is zich bewust van het bestaan van dergelijke situaties en verlangt dat de schuldenaar hier ofwel zorgt dat hij tot betalingsafspraken met de schuldeiser komt waarbinnen hij wel zijn woonlasten kan blijven voldoen ofwel zijn uitgaven aanpast.

De leden van de fractie van de PvdA vragen zich af of het feit dat de hardheidsclausule alleen bij tussenkomst van een kantonrechter in werking gesteld kan worden niet leidt tot een complexe, dure en vertragende werking van de hardheidsclausule. Is de hardheidsclausule op deze manier voor elke schuldenaar toegankelijk, zo vragen zij.

Een beroep op de hardheidsclausule moet beperkt blijven tot uitzonderlijke, individuele situaties. Dit rechtvaardigt de keuze om de beoordeling aan de kantonrechter te laten. De kantonrechter is in principe een laagdrempelige voorziening, waarbij partijen zich niet hoeven te laten vertegenwoordigen door een advocaat.

De leden van de fractie van de PvdA vragen hoe lang het duurt voordat de kantonrechter overgaat tot een uitspraak?

⁴ [Kamerstukken II 2016-2017, 34628, nr.6.](#)

De termijn waarbinnen een rechterlijke procedure wordt afgehandeld is afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Bij een verzoek om toepassing van de hardheidsclausule zal er veelal sprake zijn van spoedeisendheid zodat – indien de schuldenaar afdoende kan onderbouwen dat er sprake is van een onevenredige hardheid als bedoeld in artikel 475fa, Rv – er op korte termijn een voorlopige voorziening kan worden getroffen door de kantonrechter ingevolge artikel 254, vijfde lid, Rv.

Derde nota van wijziging⁵

Het voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:

Artikel I, onderdeel G, wordt als volgt gewijzigd:

a. in het voorgestelde artikel 475da wordt onder vernummering van het zesde tot zevende lid na het vijfde lid een lid ingevoegd, luidende:

6. Op verzoek van de schuldenaar kan de op grond van het vijfde lid verhoogde beslagvrije voet nogmaals voor ten hoogste zes maanden worden verlengd, indien binnen die termijn de vordering waarvoor het beslag is gelegd volledig kan worden voldaan.

(...)

Toelichting

Onder a

(...)

Het nieuwe zesde lid is bedoeld voor vorderingen waarbij de verwachting is dat die binnen afzienbare tijd kunnen worden voldaan. Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat deze regeling niet voorziet in de omstandigheid dat de schuldenaar ondanks passende inspanningen niet in staat is zijn woonlasten aan te passen. Met deze omstandigheid is bij de vaststelling van de beslagvrije voet geen rekening te houden. Aangezien de kantonrechter beter dan de deurwaarder in staat is om de omstandigheden van het geval te beoordelen op kennelijke onevenredige hardheid, ligt het daarbij in de rede dat de schuldenaar zich dan tot de kantonrechter wendt om zich te beroepen op de hardheidsclausule van artikel 475fa.

(...)

⁵ [Kamerstukken II 2016-2017, 34628, nr.9.](#)